

דרך ללא חזרה

כבר עתה ברור, כי עם הגשת תוכניתו המפורטת של ראש-הממשלה, בדבר הסדר-שלום בין ישראל לעולם הערבי, יתלהט בארץ, במלוא חומו, ויכוח פוליטי ורעיוני נוקב. למעשה כבר החל הוויכוח, והתנגדותם הספונטאנית של גורמים לאומניים קיצוניים לתוכנית זו אינה מפתיעה.

מנקודת ראותם של קיצוניי-„חירות“, גוש אמונים והתנועה למען ארץ-ישראל-השלימה, ההתנגדות המוחלטת לעצם המושג „ניהול-עצמי“ (אוטונומיה) של ערביי ארץ-ישראל היא מובנת והגיונית בהחלט. מנחם בגין עצמו, כמו שותפיו במיסד השילטוני הקיים, יכול עדיין לנסות ולטעון, כי אף אם תבוצע תוכנית האוטו-נומיה המינהלית לא תקום מדינה פלסטינית, אולם בעצם השמעת הטיעון המופרך הזה אין יותר מהבעה של מישאלת-לב בלתי-מצויאותית.

ההיסטוריה הפוליטית של מאתיים השנים האחרונות גרשה מיקרים בולטים של התפרקות מיסגרות מדיניות (עם ובלוי שלבי-ביניים של אוטונומיה מינהלית לאומית) כל אימת שניסו להכיל בתוכן עמים או גורמים אתניים, דתיים, תרבותיים ולעיתים לשוניים בלבד, שלא ניתן לגשר על פני ניגודיהם היסודיים או שאיפותיהם העצמיות המהותיות. נסתפק כאן בציון המיקרים הבולטים והשונים של אירלנד, קפריסין ובנגלה-דש. ייתכן שהנוונו עדים בימים אלה ממש לתהליך היפרדות גובר בקנה-הידר-לשונית, בדומה להיפרדות ארצות-השפלה לפני כ-150 שנה — להולנד ולבלגיה.

בכל המיקרים הללו לא היה, כנראה, מנוס מהיפרדות סופית ומכינון מיסגרות לאומיות נפרדות. אף כי לעצמים היה השוני בין הגורמים שנפרדו זה מזה מוגבל

שנית — חזרה לקווי שביתת-הנשק של 1949-67 — והחזרת שטחי-הכיבוש של יוני 1967. קוים אלה ניראו בעיני הערבים כקוים ארעיים במשך 19 שנה. הם דחו אותם בתוקף כגבולות-קבע, כאשר הוצע להם הדבר על-ידי דויד בן-גוריון ב-1949, ואין עלינו חובה מדינית או מוסרית כלשהי, להכיר ב„גבולות“ שנידחו בעבר על-ידי הערבים עצמם. זכור, נכבשו השטחים ב-67 לא במלחמת-כיבוש יזומה מצידנו, אלא תוך כדי התקפת-נגד יעילה במהלך התקפה כוללת עלינו. לפיכך, אין עלינו חובה מוסרית להחזיר שטחים אלה מלכתחילה, ממש כמו שבאירופה לא הוחזרו לגרמנים שטחים נרחבים שנכבשו מידיהם במלחמה שבה פתחו הנאצים ב-1939.

אני משוכנע כי מבחינה בטחונית אלמנטארית לא נוכל עוד לשוב ארבעה לקו הגבול תול-כרם-קלקיליה, ואין עלינו גם כל חובה מוסרית לעשות כן. נותרו, אם כן, שני עקרונות-יסוד לפתרון הסיכסוך: (א) הגדרה לאומית עצמית לערביי ארץ-ישראל; כלומר: זכותם המלאה לכונן מדינה פלסטינית עצמאית במת-בית השטחים של יהודה, שומרון ורצועת-עזה, עם או בלי קשר כלשהו עם ירדן, לפי רצונם שלהם. (ב) פשרה טריטוריאלית סבירה והוגנת, שתיתן להם שליטה מדינית מלאה בשטחים בעלי אוכלוסיה ערבית המונית וצפופה, ותתחשב, יחד עם זאת, בצרכי בטחון חיוניים של ישראל, לאורך גבולה המזרחי.

ככל שנשכיל מהר יותר להכיר בשאיפותיהם הלאומיות הצודקות של ערביי ארץ-ישראל, ונסייע להם במימושן, כך נוכל לעמוד בתקיפות על מילוי הצרכים הבטחוניים החיוניים שלנו, במוי"מ המכריע שאנו כנראה מצויים כבר בראשיתו.

יהודה בן-אשה, ירושלים

הביטחון המפוקפק של עמידרו

רק ששלום איזורי לא יביא להאטת מירוץ החימוש באיזור, אלא, אדרבא, יביא להחרפתו, וכי אותם שליטים ערביים שיעשו את השלום עם ישראל, ובכנות, לפי דבריו, דווקא הם, תוך „לימוד הלקחים“, יכינו את צבאם למילחמה הבאה נגד האוייב הציוני.

(ו) למעמקים לא-נדועים של פאראנויה מגיע עמי-דרור כשהוא מתאר את המזימה הסופית, כאשר ארצות ערב מבוימות סיכסוכים בינו לבין עצמן (והרמז למתרחש עתה ברור למדי, למרות ההסוואות), כדי להשיג את אלמנט ההפתעה במילחמתם נגד ישראל, הפתעה שאין הן זקוקות לה כלי-עיקר: הרמטכ"ל המצרי בתסריטו של עמידרו טוען (ועמידרו אינו סבור שזו טענה מופרכת), „שם תחדש ישראל את תוקפנותה ואיומיה כלפי מדינות ערב, או אחת מהן, יש כעת בכוחו של העולם הערבי להדביר את ישראל באורח ודאי וללא קושי“. כלומר: במיקרה של תוקפנות ישראלית, היא לא תהיה זו הפתעה עבור ישראל אם יתקפו הערבים. ואף-על-פי-כן: „אין קושי“. לשם מה, אם כן, ההפתעה? התשובה (שלי) פשוטה: כדי של עמידרו יהיה סוף-סוף היכן לנפנף בשד האש"פי ובסכנת המדינה הפלסטינית, שהוא מועיד להם תפקיד בהשגתה החזויה של מדינת ישראל.

(ז) לכל אורך דינונו של עמידרו מועמדות ארצות אירופה המערבית כמשרתות הערבים, ישראל ואמריקה ממלאות באופן קבוע את תפקידו של „שוטה הכפר“, ברית-המועצות פשוט נמחקת ממפת העולם, והערבים הם כלי-כיסוי, כלי-יודעים, וחמור מכל: לערבים יש מיקסציה, אולי פסיכוסומאטית, של השמדת ישראל, בכל מחיר ובכל הנסיבות. הערבים פשוט רוצים להשמיד את ישראל, נקודה.

לבסוף, אנסה גם אני את כוחי בתיאורים אפוקליפטיים. נניח שממשלת-ישראל תיקח ברצינות את תחזיתו של עמידרו (ולמרבה הצער יש בממשלה זו כמה אנשים שאפילו זאת אפשר להאמין עליהם) ותחליט שאפילו המצב הנוכחי עדיף על שלום. כיוון שברור (גם מדברי סאדאת) שהאלטרנטיבה להסדר היא מלחמה נוראה, תעדיף ישראל לפתוח, במלחמת-מנע. מה תהיה עמדת המעצמות לגבי תוקפנות ישראלית כזאת? אין ספק בעמדת ברית-המועצות, שלא היתה רחוקה, כנראה, מאיום מזוין כבר במילחמת „יום הכיפורים“; אך ראה לי שאין ספק גם בעמדת ארצות-הברית, שלא תרצה להיגרר למילחמה עולמית, וגם לא לאבד את כל הישגיה בעולם הערבי. ובכן, תהיה עוד מילחמת דמים, ואחריה, עם או בלי יוזמת-שלום ערבית, יבוא אלמנטים האמריקאי, אותו מנבא עמידרו, ועל ישראל יהיה להחזיר את השטחים לא כדי להשיג שלום — אלא כדי להמשיך ולהתקיים. משום שאפילו לחם אין ישראל מייצרת כפי צורכה-היא, ונניח אותה, עמידרו, לאכול את „המרכבה“ כמנה ראשונה, את ה„כפיר“ כמנה עיקרית, ואת ה„גבריל“, ברוטב אטומי, לקינוח. ארוחה משיבועה, על טהרת ה„כחול-לבן“.

שלמה פרנקל, תל-אביב

בנימין עמידרו

ישראל. והנה: מאז צעדו של סאדאת, זה המציאות, חדלו כל הדיבורים על לחץ אמריקאי. עמידרו חווה כי עם בוא השלום „שלו“, תהיה ארצות-הברית אחראית ל„תנופת פיתוח אדירה“ במזרח-התיכון. עמידרו אינו מבין כלי-עיקר איזה תפקיד חשוב ממלאת ישראל עבור ארצות-הברית באיזור, כמי שהבטיחה בעבר ואמורה להבטיח גם בעתיד את „התנהגות הטובה“ של שכניה הערבים. תפקיד זה תוכל ישראל להמשיך ולמלא רק אם תשקוד ארצות-הברית על שמירת עליונותה הצבאית המוחלטת — ואין כל סימן שהיא נסוגה מכך. חלומות „הפיתוח המואץ“ האמריקאי נשענים על חוסר-הבנה בסיסי עוד יותר: אמריקה, רחוקה מלהיות מעוניינת במזרח-תיכון שיהווה מעצמה צבאית וכלכלית אדירה, שיצרו כמדינות גדולות, „מדי“ של הנפט המופק בו, ששליטיו יחליטו יום אחד כי יש באפשרותם להשתחרר מהפטרונות האמריקאית. איש לא תפריע לארצות-הברית „לפתח“ את ארצות אמריקה הלטינית, למשל. מדוע לא עשו זאת שם, ועשו זאת כאן? (ה) תחזיתו המופרכת של עמידרו קובעת כי לא

איננו בא להטיל ספק, ולו גם קל שבקלים, בידע ההיסטורי והצבאי של בנימין עמידרו; אך נראה לי כי פרשן צבאי (ככל פרשן אחר) אמור לעסוק בנושאי שבתחום הבנתו תוך השתמכות על השתתות עובדתית כלשהי, וכללי ההיגיון הפשוט, או הדיאלקטי, או הגומלין והקשרים המסועפים בין תחום עיסוקו ותחום מים אחרים, וקשה לי להניח, דרך משל, שיש פרשן צבאי כלשהו, הסבור שהפוליטיקה המזרח-תיכונית אינה, בעצם, יותר ממזימה אנטי-שמית אפלה, כשם שאין פרי-שן מדיני שאינו יודע את ההבדל שבין תותח לצוללת. קביעותיו של עמידרו, כפי שהן באות לידי ביטוי במאמרו „הסכנה שבשלום סאדאת“ אין להן, במיקרה הטוב, על מה לסמוך, ובמיקרה הרוע הן נראות כלקוחות מיצירה שמר עמידרו עוסק כנראה בחיבורה, והקרויה „הפרוטוקולים של זקני ערב“.

(א) מר עמידרו קובע כי „מנקודת הראות ה-מסויימת והמנותקת של ביטחון-ישראל במובנו הצבאי והמוחשי של המושג, אין ערך כלשהו, שלילי או חיובי, לביקור סאדאת ולכל מה שנאמר או התעורר בהקשר. מאותה נקודת-ראות עדיף היה, לאין-שיעור, שימשיך סאדאת וישב בביתו.“ אכן, מר עמידרו צריך להחליט, או ש„אין ערך כלשהו, חיובי או שלילי“, או „שעדיף היה לאין-שיעור“; והכל, נא לשים לב.

(ב) מאותה „נקודת-ראות“ מופרכת מיסודה, טוען עמידרו, עדיף היה שיתפרק סאדאת משני-שליש, בערך, מכוחו היבשתי. עוד לפני שישראל הבטיחה להחזיר מילימטר אחד בסיני, שלא לדבר כלל על הבעייה הפלסטינית. ובכן, מר עמידרו, לשיטתך שלך, הרשה לי לקבוע את הקביעה הבאה: מנקודת הראות „הטהורה“ הזאת של ביטחון-ישראל, עדיף היה שהעם המצרי יארוז, במחילה, את מטלטליו ויהגר לאלסקה. במלוא האחריות ברצוני לומר, כי קביעה זו יש לא פחות היגיון מאשר בקביעתך שלך, ואוכל גם להוסיף, כי „מאותה נקודת-ראות“, ולמען ביטחון-ישראל (בהתחשב ביתר שכנינו הערבים), תחליט לנופש של 60-50 שנה לאיי האנטילים, עד שירגעו הרוחות באיזור.

(ג) להלן קובע מר עמידרו כי „אילו היה במקום סאדאת שליט ערבי אחר הזומם ומחליט לניש, תוכי נית גדולה“ להשמדתה הסופית והמוחלטת של ישראל, לא היה עליו אלא להציע ולדרוש מה שמציע דורש סאדאת.“ והרי מדברים אלה משתמע בברור, כי עד כה לא היתה לשום מנהיג ערבי תוכנית כזאת. היחיד שאפשר לחשוף בו הוא סאדאת (המליט שחושבה בהן עמידרו שימוש — במקום סאדאת“ — הן מסווה שקוף), וגודלו יודיה של ישראל הם שליטי לוב ועי-ראק, המתנגדים בתוקף לתוכנית, ומי יודע אם אינם סוכנים ציוניים מוסוים!

(ד) לשיא מגיע עמידרו כשהוא יוצא לרעות בשדות הצייד הנצחיים של האפוקליפסה. כאן יוצאת בורתו הפוליטית לאור בכל שורה, ועם לא די בכך, הוא גם מתגאה בה. עמידרו חוה קצת סאדאתי דומה לזה שנעשה במציאות — ובצמוד לו לחץ אמריקאי כבד על